

IN MEMORIAM
OBITUARY

Megrendüléssel értesültünk két kiváló, tehetséges és nagyra becsült kollegánk, munkatársunk, barátunk elhunytáról. Halálukkal a megelőző orvostudományt, a közegészségügyi-járványügyi területet, a Magyar Higiénikusok Társaságát fájdalmas veszteség érte. Az alábbiakban utolsó tisztelet-adásként összefoglaljuk tevékenységüket, megemlékezünk sikeres szakmai életútjukról, pályafutásuk maradandó eredményeiről.

We are mourning our two dear colleagues and friends: *Dénes Pápay* MD. who had been director of the Hygiene-Epidemiology Station at County Szolnok, later director general of the National Institute of Public Health 1992-1998, afterward chief hygiene inspector of the country; and *Zoltán Virágh* MD., who worked at the Hygiene-Epidemiology Station of County Nógrád, later was Director of the Hygiene-Epidemiology Station of County Somogy, afterward head of Department of Settlement Hygiene at the National Institute of Public Health, editor of the public health journal *Egészségtudomány* (Health Science). We shall not forget them!

Dr. Pápay Dénes

Dr. Pápay Dénes, aki 1931. február 13-án született, 2012. december 27-én elhunyt. Hamvasztás utáni bucsuztatását a kőbányai Szt. László templomban tartották 2013. január 21-én. Hamvait Szolnokon helyezték örök nyugalomra 2013. január 23-án.

Dr. Pápay Dénes Szolnokon született. A Szegedi Orvostudományi Egyetem Általános Orvosi Karán szerzett, summa cum laude minősítéssel, orvosi diplomát. Végzése után az Egyetem Mikrobiológiai Intézetében szeretett volna dolgozni, amelyre ígéretet is kapott, később azonban –valószínűleg politikai okokból – ezt visszavonták.

Pályájának kezdetén így, mivel a laboratóriumi munka vonzotta, 1955-től Szolnokon a megyei kórház központi laboratóriumában, majd a Szolnok Megyei közegészségügyi-járványügyi Állomás laboratóriumában dolgozott. Szakorvosi képezést klinikai és közegészségügyi járványügyi laboratóriumi vizsgálatokból, közegészségtan járványtanból, valamint társadalomorvostanból szerzett. Érdeklődése a közegészségügy-járványügy igazgatási oldalára vitte és a laboratóriumi főorvosi munkakörét 1963-tól KÖJÁL igazgatói beosztással cserélte fel

Tudományos és gyakorlati problémák iránti alkalmassága 1976-ban az Országos Közegészségügyi Intézetbe juttatta, ahol a Településegészségügyi Főosztály főosztályvezetőjeként és főigazgatóhelyettesként dolgozott. Itt új stílust, új vezetési formát alakított ki. Szerényen, módszeresen, céltudatosan funkcionális egységgé alakította a vezetése, illetve felügyelete alatt álló Településegészségügyi és a Higiénés Toxikológiai főosztályokat. Egységes rendszerbe helyezte a Településegészségügyi Főosztály osztályait: a levegő-, víz-, talajhigiénés, a klasszikus településegészségügyi munkát és szoros együttműködést alakított ki a Higiénés Toxikológiai Főosztállyal. Ennek eredményeképpen számos környezet szennyező anyagra állapítottak meg higiénés norma-értékeket. Itt azonban nem állt meg. Elindította a Pápa-Ajkai kutatási programot, amelyben sikerült megvilágítania, hogyan kell a szennyezett környezet és lakosság egészségi állapotának a mutatói között az összefüggéseket szemléltetni. A vizsgálat eredménye, az alumíniumkohóknak és a hőerőműveknek a lakosság egészségi állapotára gyakorolt hatása akkor - hazai és nemzetközi vonatkozásban - úttörő munka volt. Megállapításai, következtetései nemcsak helyállóak, korrektek, hanem hosszú időn át iránymutatóak voltak. Ez volt az első hazai komplex környezetegészségügyi – környezet-epidemiológiai kutatási program, amely

- utat mutatott a mai környezeti- és egészségkockázat értékelési gyakorlathoz,
- felhívta a figyelmet a környezeti expozíciós mérések fontosságára,
- a környezetegészségügyi vizsgálatok középpontjába tette a sérülékeny gyermekcsoportok vizsgálatát,
- elindította a települési környezet rendszeres hazai toxikológiai, ökotoxikológiai és mutagenitási vizsgálatát,
- jelezte a vizsgálatok minőségellenőrzésének szükségességét,
- igényelte az adatgyűjtési, feldolgozási, és értékelési rendszer folyamatos fejlesztését mind a populációs adatok, mind az egészségi állapotot jellemző paraméterek, mind a környezeti szennyezettség indikátoraira.

1984. és 1988. között az Egészségügyi Minisztérium Közegészségügyi-járványügyi Felügyeleti főosztályának a vezetője, közegészségügyi járványügyi főfelügyelő. 1981-1991. között az Állami Közegészségügyi Főfelügyelet vezetője, 1991-1997 között helyettes országos tisztifőorvos. 1992-től 1997-ig az Országos Közegészségügyi Intézet, 1997-1998 az Országos Környezetegészségügyi Intézet főigazgatója

Főigazgatójaként 1992 és 1998 között az újabb és újabb környezetegészségügyi kérdéseket igyekezett rangsorolni oly módon, hogy mindenekelőtt az egészséget bizonyítottan veszélyeztető környezeti tényezők hatásának prevencióját, az azonnali intézkedéseket követelő feladatokat végezzék el, ezt kövesse a feltételezett egészségkockázati tényezők hatásának lehetőség szerinti megelőzése. A fentiek után kell lépéseket tenni a jólétet, az egészség megtartását biztosító környezet elérésére.

Szakirodalmi tevékenységet is kifejtett, 37 publikációja jelent meg. Könyvei is --társ szerzőkkel --napvilágot láttak, mint például az 1976-ban kiadott. „A mezőgazdasági vegyszerek és a vegyszeres munkák biztonságtechnikája” című; és az 1987-ben készített: „A közegészségügyi és járványügyi hálózat és a Magyar Vöröskereszt együttműködésének a lehetőségei; továbbá az 1998-ban közölt „A Johan Béla Országos Közegészségügyi Intézet 70 éves működése 1927-1997. Szakmai működését az MTA Doktori Tanácsa „A Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat szerepe hazánk egészségügyi helyzetének megjavításában, különös tekintettel a környezeti ártalmakra” című disszertációja alapján 1996-ban az orvostudomány kandidátusává minősítette. Ugyancsak 1996-ban a *Szent-Györgyi Albert* orvostudományi Egyetem Doktori és Habilitációs Bizottsága „A környezet elszennyeződésének népegészségügyi jelentősége” című előadása alapján habilitálta.

Nagyszámú elismerésben volt része, megkapta, a közegészségügy érdekében kifejtett tevékenységéért, 1979-ben a Munka Érdemrend arany fokozatát, 2000-ben a Magyar Köztársaság kiskeresztje kitüntetését. 1983-ban elnyerte a Magyar Higiénikusok Társasága legmagasabb szakmai kitüntetését a *Fodor József* díjat. A szegedi egyetem 2005-ben aranydiplomában részesítette.

A preventív szemlélet erősítésére tevékenyen részt vállalt az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatról szóló 1991 évi XI.-es törvény előkészítésében.

Számos tudományos folyóirat szerkesztő bizottságának, akadémiai és tudományos testületnek, társaságnak volt tagja.

Magával és munkatársaival szemben mindig igényes volt. A közegészségügy-járványügy iránti mintaszerű elkötelezettsége, személyes példamutatása, szerénysége, szorgalma, odaadása, hivatás-szeretete elismerést váltott ki. Személyét intézeti és országos tisztelet és megbecsülés övezte.

Emlékét megőrizzük.

Dr. Virágh Zoltán

Dr. Virágh Zoltánt, az OKI volt osztályvezető főorvosát türelemmel viselt, hosszan tartó, súlyos betegsége után, életének 70. évében, 2013. január 7-én érte a halál. Búcsúztatóját, a Református Egyház szertartása szerint, Budapesten, a Megyeri úti temető ravatalozójában tartották 2013. január 25-én.

Közegészségtan-járványtan szakorvos volt; először a Nógrád-megyei KÖJÁL Településegészségügyi Osztályán volt osztályvezető majd a Somogy megyei KÖJÁL igazgatója lett. Az 1990-es évek közepétől az OKI Településhigiénés Osztályán dolgozott környezet epidemiológus osztályvezetőként, itt faluhigiénés kutatásokban vett részt.

Több könyve jelent meg. 1993-ban látott napvilágot az „Egészségünkért” mely a természetgyógyászattal foglalkozott. Írt a penész egészségkárosító hatásairól is.

Egyik fő érdeklődési területe a környezeti károsító hatások okozta kockázatok elemzése volt, különös tekintettel a gyermekek egészségi állapotának befolyásolására, esetleges károsítására. E témáról készültek könyvei 2005-ben a „Védd egészségedet és környezetet”, tanácsok asztmás gyerekeknek és felnőtteknek, valamint a „Védd környezetet és egészségedet!”, mely a 7-11 éves magyarországi gyerekekről végzett felmérések eredményeinek az ismertetése. Az utóbbihoz hasonló terjedelmű kiadvány, amelyik a tudományos kutatások tapasztalatait és a környezet-egészségügyi vizsgálatok eredményeit adja közre, ennek előtte nemigen jelent meg. Értékeli azokat a válaszokat, amelyeket a szülők adtak több mint 200 kérdésre megközelítőleg 12 000 olyan családban, ahol az adott korcsoportba tartozó gyermeket neveltek. Megvilágítja a falvakban az ezredfordulón a gyermekeket érő lakótéri és életviteli, egészségi kockázatokat, elemzi a gyerekek légúti megbetegedéseinek, allergiás tüneteinek okait. Az értékelés objektív matematikai-statisztikai feldolgozással hívja fel a figyelmet az egészségkockázattal, illetve a védő hatással összefüggő tényezőkre. A téma vizsgálata folyamán értékes közlemények írásában, illetve számos kongresszusi előadásban vett részt.

Másik szenvedélye Fodor József életének kutatása és emlékének fenntartása volt. E tárgyban is könyve jelent meg, szerkesztette több együttműködő szerzővel együtt, 1993-ban, „Honoris causa” Fodor József születésének 150. évfordulójára.

Szakmai munkájáért a Magyar Higiénikusok Társaságától több kitüntetésben, elismerésben részesült. Megkapta a Fodor József-díjat 1994-ben, a Fenyvessy Béla-díjat 2002-ben és a Szendei Ádám emlékérmét 2005-ben.

Alapítványokban is dolgozott, így az MHT Egészségtudomány Alapítványban, valamint a Pro Higiéne Alapítványban.

Kiterjedt szakmai tevékenysége nem akadályozta meg, hogy munkálkodjon a társadalom érdekében, így aktívan részt vegyen a kaposvári református egyházkerület életében, ahol egy ideig presbiter is volt. 1999-ben Lórántffy Zsuzsanna emlékérmét alapított néhai szülei, valamint az általa nagyon tisztelt fejedelemasszony emlékére. Ezt olyanok kapják meg, „akik munkájukkal a kaposvári Lórántffy Zsuzsanna Református Iskola rangjának erősítését szolgálják, s akik a gyermekek tudás-oktatásáért és keresztyén életre való felkészítéséért személyes áldozatot vállalnak”.

Harminc éven át feleségével együtt szorosán kötődtek Tapolcához. 2011-ben ezért kopjafát, történelmi emlékoszlopot adományoztak a városnak, melyen a magyar történelem jelentős eseményei jelennek meg.

Az "Egészségtudomány" szerkesztősége és szerkesztőbizottsága a folyóirat egykori felelős szerkesztőjét gyászolja benne, aki több mint tíz éven keresztül nem lankadó buzgalommal, odaadással és hittel készítette magas színvonalon a lapot, minden nehézséget és akadályt leküzdve, harcolva is, ha a gazdasági kényszer megkövetelte. A jelenlegi szerkesztőség igyekszik az ő szellemében folytatni a lap megjelenését.